

Nr 356.

Av fröken Andersson m. fl., angående pensionsåldern för vissa tjänstemän vid riksdagens verk.

Sedan 1941 års pensionskommitté till delegerade för riksdagens verk överlämnat ett den 14 mars 1942 dagtecknat betänkande med förslag till tjänste- och pensionsreglementen för sagda verk, hava delegerade i skrivelse till riksdagens bankoutskott den 27 april 1942 hemställt, att bankoutskottet ville föreslå riksdagen att godkänna de i pensionskommitténs betänkande framlagda förslagen till pensionsreglementen med ändrad lydelse endast av 6 § 2 och 4 mom. tjänstepensionsreglementet.

Under förutsättning att bankoutskottet kommer att till årets riksdag avgiva utlåtande i överensstämmelse med förenämnda förslag, få vi i ärendet anföra följande.

Enligt 7 § 2 mom. i förslaget till tjänstepensionsreglemente för riksdagens verk har i fråga om inträde i pensionsåldern åtskillnad gjorts mellan manliga och kvinnliga tjänstemän och föreskrivits att, medan pensionsåldern för manliga tjänstemän tillhörande lönegrad RA 13 eller högre lönegrad skall utgöra 65 år, skall pensionsåldern för kvinnliga tjänstemän i samma löneställning vara 60 år.

I enlighet med de för pensionskommittén lämnade direktiven har kommittén i stort sett anslutit sina förslag till de bestämmelser, som i allmänna tjänstepensionsreglementet och allmänna familjepensionsreglementet den 30 december 1941 meddelats för den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen. Kommittén framhåller också, att denna ståndpunkt betingats av den överensstämmelse, som råder mellan lönesystemen vid nämnda förvaltningsområde och vid riksdagens verk, samt tillägger, att endast i den mån så ansetts påkallat av särskilda förhållanden vid riksdagens verk har avvikelser föreslagits från bestämmelserna i förenämnda reglementen.

1941 års allmänna tjänstepensionsreglemente, liksom förut gällande civila tjänstepensionsreglemente, skiljer icke mellan manliga och kvinnliga befattningshavare i samma lönegrad utan likställer dem helt även i fråga om pensionsålder. Denna för civilförvaltningen av 1934 års riksdag fastslagna princip följdes också i det den 15 februari 1935 av dåvarande pensionskommitté framlagda förslaget till tjänstepensionsreglemente för riksdagens verk, vilket upptog samma pensionsålder för män och kvinnor i samma löneställ-

ning. Fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret uttalade emellertid från förslaget avvikande meningar på denna punkt, och i det av 1935 års riksdag antagna tjänstepensionsreglementet för riksdagens verk bestämdes pensionsåldern för kvinnlig tjänsteman i lönegrad 13 och högre lönegrader till 60 år, d. v. s. fem år lägre än för manlig tjänsteman i samma lönegrad.

1941 års pensionskommitté har tydligen varit tveksam beträffande bibehållandet av denna åtskillnad och synes i varje fall förutsätta, att densamma i framtiden kommer att försvinna. Kommittén yttrar nämligen: »För närvarande gäller för kvinnliga anställningshavare vid riksdagens verk en pensionsålder av 60 år generellt, sålunda även i fråga om sådana av kvinnliga befattningshavare innehavda tjänster, vilkas närmaste motsvarighet inom den under Kungl. Maj:t lydande förvaltningen äro förenade med högre pensionsålder. Även om det icke syntes lämpligen böra ifrågakomma att nu vidtaga ändring i vad sålunda gäller — avvikelserna torde främst vara betingad av rådande särskilda förhållanden vid riksbanken — kan det å andra sidan synas önskvärt att parallellt med regelns bibehållande skapa en undantagsmöjlighet för enstaka särskilda fall.» — Det är alltså »särskilda förhållanden vid riksbanken», som ansetts påkalla avvikelse från den inom statsförvaltningen i övrigt genomförda fullständiga likställigheten mellan manliga och kvinnliga tjänstemän i samma lönegrad. Någon utredning om de förhållanden inom riksbanken, vilka skulle motivera en tidigare avgång från högre tjänst därstädes för de kvinnliga befattningshavarna än för de manliga, föreligger emellertid icke. Tydligen har det nu liksom tidigare ansetts själfallet, att tjänstemännen vid riksbanken och därmed även vid riksgäldskontoret i detta enda avseende böra jämföras med privatbankernas tjänstemän, ehuru de i övrigt likställas med tjänstemännen inom andra grenar av statsförvaltningen. Det är dock icke utrett, varför man inom privatbankerna i regel föreskrivit lägre pensionsålder för de kvinnliga tjänstemännen än för de manliga, och det borde ha legat närmare till hands att även i fråga om pensionsåldern jämföra tjänstemännen i riksbanken och riksgäldskontoret med motsvarande tjänstemän vid andra statens verk. Det kan icke utan vidare förutsättas, att de kvinnliga tjänstemännen i högre lönegrader i riksdagens verk skulle utgöra en sämre arbetskraft efter uppnådd ålder av 60 år än de kvinnliga tjänstemän vid den civila statsförvaltningen, vilka anses tjänstedugliga till 65 års ålder.

Behörighetslagen måste anses innebära full likställighet mellan manliga och kvinnliga befattningshavare i statens tjänst även beträffande pensionsålder och övriga pensionsbestämmelser, och riksdagen har genom antagandet av 1934 års civila tjänstepensionsreglemente givit sitt stöd åt denna uppfattning. Att det hittills i fråga om riksdagens verk gjorts undantag från likställighetsprincipen bör icke hindra att rättelse nu sker. Något verkligt övertygande skäl för uppskov med den av pensionskommittén förutsatta framtida ändringen av ifrågavarande pensionsbestämmelse för riks-

dagens verk till överensstämmelse med för statsförvaltningen i övrigt gällande regler har icke anförts.

Då det sålunda icke är styrkt, att omhandlade kvinnliga tjänstemän vid uppnådd ålder av 60 år måste anses mindre tjänstedugliga, synes det dessutom innebära ett alltför stort slöseri med arbetskraft att föreskriva deras avgång ur tjänsten vid nämnda ålder. Pensionskommittén har visserligen ansett det önskvärt att skapa en undantagsmöjlighet för vissa fall och därför i 6 § tjänstepensionsreglementet infört bestämmelse om viss utsträckning av anståndet med avsked beträffande kvinnliga befattningshavare i 13:e och högre lönegrader. Denna undantagsbestämmelse, som anges vara avsedd att tillämpas endast i enstaka särskilda fall, tillgodoser emellertid varken kravet på utnyttjande av förefintlig tränad arbetskraft eller önskemålet om genomförande av full likställighet mellan manliga och kvinnliga befattningshavare.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen — under förutsättning att bankoutskottet kommer att vid årets riksdag avge förslag i ämnet — måtte besluta sådan lydelse av 7 § 2 mom. i det föreslagna tjänstepensionsreglementet för riksdagens verk, att pensionsåldern blir densamma för manliga och kvinnliga tjänstemän i samma lönegrader.

Stockholm den 9 maj 1942.

Ebon Andersson
i Stockholm.

Elis Håstad.

Kerstin Hesselgren.
